

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo administracije in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrto leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrto leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in saboto.

Govor poslanca Hermana v budgetni debati.

(Konec).

Po vsem tem, kar sem rekel, tudi po oni strani te slavne zbornice stavljeni predlog, ki vladi naroča pozvediti, kaj je slabega pri občinskem in političnem uradovanju, in predlagati zbornici načrte, s katerimi bi se dalo morda izboljšati, — ni na vrhuncu spoznanja, deloma, ker so napačnosti že na belem dnevu, deloma, ker država to razsoditi nima niti oblasti, niti je sposobna.

Le gledé ene reči mi je gospod predlagovalec všeč, namreč, da je pred mano že izgovoril besedo „anarhija“ in me s tem že naprej rešil suma, da pretiram; pozabil je le naložiti anarhijo oni stranki na rame, ki je vpeljala grajane naredbe, ki ima že davno državo v lasti in je tedaj odgovorna za nemarnost, v kateri smo zdaj.

Tudi v tem je vstregel pravični stvari, da je, tožeč samega sebe, posredno potrdil naše prepričanje, ki je to, da je ona stranka pač v stanu podirati, ne pa na kakoršnem koli polju kaj trdnega in stalnega zidati.

Na vzhodu so se nedavno pritoževali zaradi prestopkov zoper katoliško cerkev, ki so po zahodnih deželah vedno na dnevnem redu. Čemu pa je pač moč, če se prestopki gode? Država, v kateri so prestopki vedno na dnevnem redu, ima, mislim jaz, slabo vladno ali prav za prav nima nobene vlade.

Sploh pa, ni li država sama, ki se najbolj zoper cerkev pregreša? Ali mar ni pregrešek, ako je država, kar je postala liberalna, katoliško cerkev — zapodivši jo iz šole, po tem, kar je storila in po onem, kar je, češ da ne more, nalašč opuščala — na vso moč poniže-

vala in tako druhali kazala sled za divjaščino, če za tem ni noben državni pravnik hotel videti onih paragrafov kazenske postave, ki so dani za varstvo cerkve in čast njenih služabnikov, med tem, ko kazenski aparat zoper služabnike cerkve vedno dela?

Da ne bi bil prestop, če država, ki se vendar le po cerkvi more vzdržati, pri vsi onemoglosti v svojem lastnem delokrogu še pogodbe, ki jih je sklenila s cerkvijo, enostransko odpravi in če meje med posvetnim in cerkvenim področjem — sodnik v lastni zadevi — enostransko določi, ktere tedaj zopet vsak dan premakniti more? če določuje o cerkvi — brez cerkve, ne da bi se obrnila do njenega poglavarja? če dá sklepati čez njo neopravičene izjemne postave in sicer po skupščini, ki deloma ni njene vere, deloma ji sovražna, sploh pa z vladno vred o bistvu in veliki misiji cerkve nič ne razume? če se po tem samostojnost in samoupravnost, kakor tudi vesoljnost katoliške cerkve odpravi in katoliško prebivalstvo cesarstva od njegovega postavnega cerkvenega glavarja kolikor mogoče odrija in namesto tega avstrijski božji namestnik na zemlji vpelje in potrdi in se po tem verni v svoji vesti vznemirjajo, ne vedé, ali bi v nekaterih rečeh ubogali papeža ali cesarja, če se je s tem splošna spridenost tudi na cerkveno polje zatresila? Ali mar mislijo, da cerkev v vezih tuje, vrh tega še po večem liberalno okajene birokracije more razprostrti svoje blagonsno delovanje, da disciplina, pravost in zavest dolžnosti ne trpe škode? In se mar ne vé, da, kdor mora služiti dvema gospodoma, prav za prav nobenemu ne služi?

Katoliška cerkev, ki je že po stvorosti svoji časti vredna, ki je pretrpela vse nevihte časa in vsa kraljestva, bo pretrpela tudi Avstrijo, ona, ktere meje so meje zemlje, bila bi že

zavoljo tega zaslužila, da bi se bilo bolj spoštljivo ravnalo ž njo. Sicer hočejo zdaj, kakor je slišati, daljne napade in navale zoper cerkev ustaviti, ali, kakor oficijozni listi oznanjujejo, prenehati zavoljo prebavanja, in da se vidi kaka bo žetev, bodi si, iz tega namena da bi zaspala paznost lahkovernih, bodi si morda tudi ker za daljne napade nimajo poguma, ktereega manjka povsod tam, kjer je slaba vest; saj tudi ne more biti močna vlada ona, ktere prstov se drži prelom pogodb in pravice. Vendar težko bo liberalno državo avstrijske barve, ki je tudi stolu sv. Petra v boji zoper prekucijo celó moralično podporo odrekla, volja dolgo prenehati, čeravno bi hotela, bo zlasti pri svojem slabem stanju kmalu prisiljena skrajšati tak prenehljej. Na viseči planoti se ne more ustaviti in revoluciji od zgoraj je sledila vselej revolucija od spodaj in za Mirabeau-om prišel je Danton in za Dantonom Robespierre. Dvomiti zaradi daljšega mirovanja je tem bolj opravičeno, če se kaže, da se po vsem cesarstvu pobira, kar je liberalnega in se iz tega parlamenti delajo, da se celó brez pomisleka cerkvi najbolj sovražnim, najbolj radikalnim elementom dobrika ali ž njimi spogleduje. Na duha časa se sklicujejo! Ali ne vedo, da ta meri na to, da bi odstranil najprej altar, potem prestol, Evropo porepublikanil, in da vsi liberalni listi se javno poganjajo zoper monarhijo za demokracijo (ljudovlado)? Mar po tem takem ni osupljivo, če od zgoraj dobimo migle, naj se ravnamo po duhu časa? Ali mislijo pri tem duhu časa le toliko, kolikor se dotika prvega dela svoje naloge?

Če se že ni bilo moč niti po tirjatvi državne previdnosti, niti po tem, da manjka dotične pravice, niti iz ozira na dolžnost hvaležnosti za to, kar cerkev državi stori, niti iz ozira

Podlistek.

Popotni listi z Dolenjskega.

II.

Toplice 6. avg. 1874.

Z nekako otožnostjo sem potoval proti Črnomlju skozi predmestje „Skadnje“, ker izglede le-te borne naselitve mi je jel korak za korakom manjšati izvirno domišljijo o mestu, ktero se mi ima zdaj zdaj pokazati. Reči moram vendar, da sem se nekoliko vtolažil in zato prejšnje slabe predsodke zatreti skušal, ko sem stopal memo komende in memo Sladovičevega gradu doli proti glavnemu trgu. Prostorna cerkev črnomaljska, ki stoji na lepem kraju v sredi mesta, je bila poslavljena l. 1228. Kranjski vojvoda Urh III. jo je daroval (1268) nemškemu redu, v čegar posesti je še dandanes. Ne morem si kaj, da izrekam tu bridko

milovanje o njeni sedanjí notranji in zunanji opravi. Oj, kako si zapuščen, ti ljubi sv. Peter! Bati se je, da te hiša božja, tebi posvečena, kakega dneva v svojih razvalinah ne pokrije, kajti razpokano zidovje, rušeči se zid in luknjasta streha te lahko potrjuje o ti strašni pogubi! Čul sem sicer, da se ti ima stanovanje obnoviti; upajmo toraj, da se bo to kmalo zgodilo! — Pod mestom leno teče Lahinja, ki se izteka blizu Metlike pri „Primostku“ v Kulpo; prav dobro dé očesu, ko tu vendar-le zopet tekočo vodo vgledata!

Iz Črnomlja jo vkrenem proti Semiču po Derbičevi cesti, ki je bila dodelana 1854. l., po hvalevrednem prizadevanju tadešnjega okrajnega glavarja g. Derbiča — od tod vzdana kamenita plošča zunaj mesta, na kateri bere popotnik nemški napis: „Derbič Strasse 1854“. Mestno „lozo“ zapustivši korakam po prijetni poti proti Mihelivasi, nekoliko od ceste odstranjeni in v senci sadnjega drevja skriti vasici, kjer obiščem nekega svojih dobrih znan-

cev. Pri poslovu me še spremi do domačega vinskega hrama ter me spravi v klet prav po V. Kurnikovi popularni

„Sozidal sem si vinski hram
Na sredo med vinogradom:
Če kdo, prijatli, ima čas,
Naj pride naj on k meni v vas!“

Nisem se še kesal, da sem se pri njem oglašil, kajti le prehitro so mi potekle pičlo odmerjene urice v njegovi družbi.

V Semiču se nisem mogel dalj časa muditi, ker je bilo že precej pozno in sem bil namenjen ta dan dospeti še v Črmošnjice. V semiški gori stoji prijazna cerkvica svetega Primoža, ki je stala v davnih časih menda na gori in jo je pozneje ljudska govorica na čuden način precej nižje pomaknila. Stara ženica — tako pripoveduje legenda — je šla k sv. Primožu na božjo pot, toda v sredi gore ji opešajo moči in ne more več dalje. Tu poklekne, povzdigne roki in moli: „O ljubi sv. Primož, le-sem sem prišla, dalje ne morem.“

do katoliškega prebivalstva, ki je zdaj tužno in žalostno, niti po marsikakih drugih svarilih se zdržati, da ne bi bili katoliški cerkvi po slavnem pruskem izgledu vojske napovedali, bi bila to pač zopet le slabost in samovoljnost, če bi tega boja dalje živahno in veselo ne bili. Ljubezen do splošnega življenja, ki na ta način trdne podlage svojega obstanka sam spodkopava, monarhična veljavnost in posvetna moč po tem pač ne bodo vtrjene. Katoliška stranka pravi, da ne zahteva in ne potrebuje od te vlade nobene milosti niti milega postopanja, da je celó to, kar se tu pa tam na videz še zgodi za varstvo cerkve po državi, skoro ravno tako že zoperno, kakor vedno nagajanje in samovoljno početje zoper njo. Vlada izpeljuje svoje nikakor državnemu politikarju pristojne verske postavbe strogo, kakor ji je dolžnost. Upor, kterege je za gotovo pričakovati, bo kmalu nove postavbe samovoljnosti in sile priklical; in tako bo kmalu stala sredi slave svojega pruskega izgleda, v oni slavi, ki se dela iz več ko iz vesoljnega npravnega človečanstva razkačenosti in nevolje. Eno le, pravijo, so se naučili: Potrdila se je zopet zgodovinska resnica, da preganjanje vlade ne izhaja nikdar od narodov, marveč vedno le od državnih oblastnij in kraljev. Narodi pa čutijo že po naravnem nagibu, da brez vere ne morejo obstati in da, kjer ni vere, ne pravico ljuba, ne spoštovanja postav, vladar in vladovanci zabredejo v nered in zmešnjavo.

Da pa ni še slabše, kakor je, to nikakor ni zasluga državnega vladarstva, ampak hvala za to gre edino le zdravi pameti in zmernosti narodov, ki, kar se njih tiče, store vse, da bi prizadeve čudne državne umetnosti kolikor mogoče paralizirali (ob moč spravili). Tajiti se pa vendar ne dá, da postaja zló vsak dan hujše in da se demoralizacija, ki zadeva ne le cerkev, ampak tudi državo, strašno razširja.

Državna ladija, pogrešajoča trdne roke krmilnika, plava nemirno po razvezanih in razritih valovih strankarskih strasti in se bo razbila, ako se ji ne posreči vrniti se nazaj v zapuščeno, mirno in varno luko krščanske morale. (Vrlo! Dobro! na desni.)

Politični pregled.

V Ljubljani 11. decembra.

Avstrijske dežele.

Na dunajskem vseučilišču je več profesorjev, ki so bili iz Pruskega tje poklicani. „Politiki“ se iz Berolina, in sicer iz čisto

zanesljivega vira poroča, da ti profesorji dobivajo od Prusov zdatne denarne podpore.

V državnem zboru je 9. t. m. Štremajer odgovarjal na očitanja zaradi neizvrševanja verskih postav in slabega stanja šol. Štremajer je precej dolgo govoril, pa le malo povedal. Rekel je, da poslanci včasih vprašujejo o rečeh, ktere so le njim znane, vladi pa ne; da je včasih za vprašalca samega bolje, da ne dobi odgovora, da vlada za izvrševanje verskih postav ravno tisto skrb ima, kakor pri drugih postavah; na očitanja zaradi šolskih zadev odgovarja, da učnega jezika v ljudskih istrskih šolah nima on določevati, da v znanstvenem oziru slovanski profesorji na vseučiliščih niso potrebni, da ljudstvo se ne pritožuje o ponemčevanju, namreč o zanemarjanju nemščine; če slovanski učenci moravski ne dobivajo štipendij, pride to od tod, ker so ustanovljene za nemške šole (!), če jih hočejo imeti še Slovani, naj jih ustanovljajo itd. Tudi liberalci niso bili nič kaj zadovoljni s tem odgovorom. Pri nadaljevanju budgetne razprave sta poslanca Fischer in Pfügel grajala vladino podporo duhovščine, ktero ta podpora spridi; spridena duhovščina pa ima sprideno ljudstvo. Podpora naj se daje, a škofijstvo naj določuje, komu in koliko. Fux je napadal jezuite in zahteval, da se čisto odpravijo iz inšpruckega vseučilišča; predlog ta se je po njegovem nasvetu izročil budgetnemu odseku. V večerni seji je Kronawetter nasvetoval resolucijo, da naj vlada prevdarja, bi li ne bilo prav, opustiti teologične fakultete na vseučiliščih. Štremajer je obljubil, da se bode ustanovilo nemško vseučilišče v Črnovicah.

Vnanje države.

Arnimova pravda se je v sredo pričela in bode trpela 3 dni. Grofa zagovarjajo odvetniki Munkel, Dockhorn in Holtendorf. Tožnik je državni pravdnik Tessendorf. Iz tožbe je razvidno, da po odhodu Arnimovem je zmanjkalo več pisem pri pruskem poslanstvu v Parizu. Knez Hohenzollern bi bil rad prebral nekaj določb o cerkveno-političnih zadevah. Ker dotičnih pisem ni našel, prosil je v Berlinu, da naj mu pošljejo prepise. A v Berlinu so mu zaukazali, da naj pregleda poslanski arhiv. Pri tej priliki se je pokazalo, da manjka še več drugih pisem. Vnanje ministerstvo je grofa vprašalo, kje so ta pisma, in grof je odgovoril, da o nekterih je menil, da so pisana samo za-nj in so tedaj njegova lastnina, o nekterih pa ni vedel, ali jih hoče pu-

stiti v Parizu, ali pa vzeti s seboj in oddati jih ministerstvu. Storil je drugo, ker je menil, da ta pisma morajo ostati skrita in da bi morda žalila poslanca Hohenlohe-a, ki je katoličan in brat kardinalov. Bolezen pa je bila kriva, da ni precej izročil teh pisem, ktera je njepov sin pozneje z 8 drugimi pismi prinesel nazaj. Tožba pravi, da to ni res, da bi bil Arnim ta pisma hotel nazaj dati, ker pri svojem odhodu grofu Wehsdelenu, kteremu je bil izročil ključ od arhiva, o tem ni nič povedal. Tudi bi moral dati nazaj vsa druga pisma, ktera je obdržal. Dalje tudi očitajo grofu Arnimu, da je on kriv vsega, kar se je objavilo v dunajski „Pressi“. Obravnava je očitna in ustmena. Ljudstva se vse tare. Zagovorniki so najprvo dokazovali, da sodnija berlinska ni kompetentna, pa niso nič opravili. Arnim bi bil moral to že pri prvi preiskavi povdarjati. — Potem se začne izpraševanje grofa, ki pa odgovarja, da je nedolžen. Sicer pripoznava, da ima vnanje ministerstvo disciplinarno oblasť do poslancev, a ta oblast mine, ko kdo čaka na novo službo. Izvedenec König pravi, da iz službe poklican poslanec mora ali arhivo izročiti nasledniku, ali pa vnanjemu ministerstvu. Rohland pravi, da se vsa pisma ne zapišejo v zapisne knjige. Konec obravnave je bil ob 1/2 5. Zagovornika Munkel in Dockhorn sta se izvrstno obnašala, Holtendorf prvi dan še ni govoril. Državni pravdnik govori dolgočasno in se pogosto ponavlja. — Drugi dan 10. t. m. so zaslišali priče.

Bismark je pri neki soareji žugal, da hoče katoličane kaznovati s tem, da bode zboru predložil načrt o civilnem zakonu. — Veliko hrupa delajo po časnikih besede, ktere je neki govoril papežev nuncij Meglia v Monakovem, da „katoličanom zamore pomagati le revolucija“. Pa Meglia trdi, da tega nikdar ni govoril. — Cesar je imenoval grofa Arnima-Boitzenkarga za višjega prezidenta na Sacksonskem; pomenljivo je, da se je to zgodilo ravno sedaj, ko njegov sorodnik sedi pred sodnijo. Kako da Bismark tega ni zabranil, ali morda njegova moč že pojema?

Iz Španjskega se poroča, da republikanci zopet hočejo napasti Karliste pri Irunu. Tudi pravijo, da škof urgelski se je Karlistem odpovedal. Očitna laž je že preklicana.

Amerikanski prezident Grant bode v svojem govoru zastopnikom zaveznih držav tudi naznanil, kako škodljiv je upor na kubanskem otoku za ameriansko kupčijo. Če Španjska upora kmalo ne boe zadržala, bodo

Prosim te toraj, pridi ti k meni, ker jaz do tebe priti ne morem.“ Med tem zaspil. Inglej! Ko se prebadi, je v cerkvi sv. Primoža, ki je njeno molitev uslišal in se res v sredo gore preselil.

Pot iz Semiča proti Črmošnjicam držeča je od začetka zelo napeta, kajti strmi klanec te spremlja skoraj celo uro ob kočevskih naselitvah. Popolnoma prav sem dal onemu huzarskemu častniku, ki je nekda z ogerskih planjav v laške ravnine k svojemu polku jezdaril in na poti skozi Dolenjsko jezno bil v neki gostilnici ob mizo ter gromel po madjarski navadi: „Ist das ein buckeliges Land, das Unterkrain!“

Da si prišel med Kočevanje, te opominja že ob cesti stoječa gostilnica, ki nosi napis: „Zum Deutschen Wirt“, dalje čudna ljudska govorica in sploh znani tipus prebivalcev, ki se „im Hausirhandel“ po daljnem svetu nahajajo, da jih vprašuje po vsi pravici nemški pesnik:

„Was sucht ihr
Mit der Last
Ohne Rast,
Für und für,
Fort und fort,
Ort zu Ort,
Hin und her,
Kreuz und quer,
Auf und ab
Bis in's Grab?“

V trdi noči sem došel v Črmošnjice, kjer me je g. župnik gostoljubno prenočil in me vrh tega drugi dan, akoravno je bilo jako deževno jutro, precej daleč spremil. Govoril je z vidnim veseljem zlasti o slovanskem jeziko-slovstvu ter mi pripovedoval, da sodeluje z našimi znanimi filologi pri „slovanskem besednjaku“, ki bo menda že letos spisan. Srečen človek, sem mislil pri sebi, ki ima mir pred vnanjim svetom vživajoč zraven svojih duhovskih opravkov še tak lep posel v tem samotnem kraju; saj drugače bi se lahko neznansko dolgočasil!

Ves lepši svet se odpre popotniku okoli slovenske vasi Poljanice, ki stoji v precej razširjeni dolini. Iz zelo snažne vaške cerkve, v kateri mi je — da drugega ne omenjam — zlasti križev pot in kor dopadal, sem bral marljivost in vnemo domačega g. duhovnika do božje hiše. Blagor, faranom, kterih duhovn pastir more reči o samem sebi: „Zelus domus Tuee comedit me!“ Ta blagodejni vtis bom vedno hranil v svojih prsih.

Iz Poljanice sem došel v dobri uri v Toplice, kjer se nahajajo gorke kopeli; temperatura jim je 29° R. Vkljub svoje zdravilne moči, kakor to skušeni zdravniki trdijo, se vendar zelo redko obiskujejo; ko se izpelje železnica po teh krajih, doide tudi tu-sem več življenja.

PS. V Toplicah sem dovršil svoje potovanje po Dolenjskem, kajti pridši v Rudolfovo nazaj, sem se odpeljal „via recta“ v Ljubljano in se podal od tu po Rudolfovi železnici na svoje visoko gorenjsko domovanje.

J. L. Podvitranski.

morali amerikanci tam storiti mir. Bo pa že zopet Bismark Špancem z nemškimi ladijami prišel na pomoč.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja. 7. decembra. Nasledki borznega kraha so se jeli kazati tudi pri liberalnem časnikarstvu. Koncem tega leta nehata izhajati dva tukajšna liberalna časnika, namreč „Tagespresse“ in „Deutsche Zeitung“. Pogrešal niju ne bo nihče, k večjemu prusaki, za ktere je zlasti „Deutsche Ztg.“ vedno propagando delala. Hudo si je prizadevala, da bi pridobila več inseratov ali pa, da bi njeni ustanovniki zopet segli v mošnjo ter ji života-renje podaljšali, pa vse ni nič pomagalo. Tudi „Morgenpost“ stoji na jako slabih nogah, se še ne vé, kaj se bode z njo zgodilo.

Po končani budgetni razpravi bode državni zbor nekaj časa počival. Kako dolge bodo te počitnice, se še ne vé, mislijo pa, da se bodo pričele okoli 20. t. m. in trajale do 20. januarja. Od druge strani pa čujemo, da se državni zbor zopet snide že 9. januarja in potem brez prenehanja zboruje do meseca aprila.

Razmere na Ogerskem so čedalje bolj zmedene. Zdaj neki nameravajo vsi srbski poslanci iz državnega zbora ogerskega stopiti in ne več se vrniti v Budapešto, ker so se prepričali, da tam nimajo čisto nič več pričakovati.

Naj še omenim nekega dogodka, ki je v državnem zboru napravil veliko smeha. Ko so namreč obravnavali „loterijo“, je poslanec dr. Roser rekel: „Veseli me, da sem dobil nad g. ministrom prava vrlega zaveznika, ki v novi kazenski postavi določuje: Kdor se peča z igro na srečo, bode kaznovan z ječo do 2 let in denarno globo do 3000 gld. Igra na srečo je vsaka igra, kjer je zgolj primerljaj, če človek zgubi ali dobi. Loterija pa je taka igra in gospodu ministru prava prepuščam, da sodnijsko preiskavo prične proti denarnemu ministru.“

Tudi časniški kolek je prišel v razgovor. Za manjše časnike bi bila velika dobrota, če bi se odpravil. Tudi ne donaša toliko dobička, da bi vlada teh dohodkov ne mogla pogrešati. Vendar pa ni upanja, da bi se čisto odpravil. Zbornica je pač z veliko večino glasov v resoluciji izrekla, da naj vlada še v tej sesiji predloži postavo, po kateri se kolek zniža na polovico dosedanjega zneska, in le Poljaki in levo središče so glasovali zoper to, a predlog Fuxov, da naj se časnikarski kolek čisto odpravi, so zavrnil, češ, da ta predlog ni po opravielnem redu.

iz Prage. 9. decembra. Stara resnica je, da je zastoj zavračati ljudi, katerim so psovke in zabavljice najtehtnejši dokazi. To se vidi tudi pri Mladočehih. So ljudje, ki še vedno trdijo, da ste obe stranki krivi vednega pričkanja po časnikih. A ti ljudje ne vidijo, ali nočejo videti, da staročeski časniki so bili v poslednjem času jako molčljivi in so zavračali le najhujše napade mladočeskimi radikalcev, ki po svojih listih zlobno, najgrje obrekujejo narodne poslance, praško mestno zastopništvo in cele vrste českega naroda. Teh širokoustnežev ni bilo sram celo trditi, da Staročehi so sovražniki parlamentarizma, da hočejo iz ljudstva narediti sužnje grajščakov in višjih duhovnikov, itd. Naša izvrstna „Politik“ je pošteno zavračala te politične luppeže, ki so pa namesto z dokazi zopet odgovorili s psovkami. Kakor tropa izstradanih

volkov so se zakadili zlasti na g. Skrejšovskega, ter v „Narod. Listik“ in „Obrani“ napadli ga z najhujšimi zabavljicami. Moža, v katerem je tako rekoč utelesen česki značaj in kterega zaradi tega silno sovražijo sovražniki českega naroda, ker vidijo njegove izvrstne lastnosti, tega moža mladočeski pritlikovci psujejo z ničlo, s političnim igralcem, ki je čisto na nič prišel, mu očitno naštevajo njegove dolgove, itd. Toda g. Skrejšovsky se silno malo zmeni za te zavratne napade, ki so mu je najboljši dokaz, da on in njegovi prijatelji prav ravna. „Če dr. Gregor, piše Skrejšovsky v „Politiki, in njegovi pajdaši nekoliko časa molče, se vprašam samega sebe, če morda neprevidoma nisem zabredel v nedjavnost; če pa on in njegova druhalca zabavljajo, kakor gre, sem sa seboj zadovoljen, ker iz tega neumnega vedenja spoznam, da mora voda pri njih že visoko stati.“ In čem bolj si Mladočehi prizadevajo spodkopati zaupanje českega naroda do Skrejšovskega, tem bolj se to zaupanje vtrjuje, ker narod česki ni pozabil, koliko je Skrejšovsky za narodno reč že moral trpeti! To pripoznanje začelo se je tudi že očitno razodevati in od vseh strani Skrejšovskemu dobajajo zagotovila, da mladočeski napadi ne bodo zatrli in omajali zaupanja in spoštovanja do njega. Človek bi sodil, da to mora mladočeske drzneže zmorditi; če bi jim pamet ne bila zlezla v pete, bi morali vedeti, da s tem sami sebi največ škodujejo, a niso zadovoljni še z eno blamažo, en škandal jim ni dovolj, hočejo jih imeti še več, ker škandali so njihova najslajša hrana, zato obetajo v „Obrani“, da ne bodo obstali samo pri Skrejšovskem, ampak da morajo „opisati“ še nekatere druge staročeske veljake, kakor Palackega, Riegera, Braunera, Klaudivya, Zeithammera itd. Kdo bi še mogel trditi, da s temi ljudmi je le količkaj poštena časnikarska polemika mogoča? „Pri manj olikanih, dobro omenja „Politik“, bi palico v roke vzeli, drugega odgovora na take napade nimamo. Tako se tolovaji po ogerskih pustah napovedujejo posestnikom!“ In „Pokrok“ članek, o tej reči govoreč, sklepa: „Najsvetejša dolžnost vseh prijateljev domovine je, da ne prepuščajo samo narodnemu časnikarstvu izrezati negnusno bulo, ki strupi korenine našega javnega življenja, ampak da tudi sami pomagajo zatreti to zlo. Kako naj se to zgodi, razvidno je iz tega, če se prevdari, kaj tej kugi dosedaj boro življenje ohranuje.“

Domače novice.

Ljubljana, 12. decembra.

(Velika dobrodelna beseda) bode v nedeljo 13. decembra 1874 ob 5. uri popoldne v deželni redutni dvorani. Ves dohodek je namenjen za zimsko obleko revnim šolarjem. — I. Muzikalni del: 1. Lachner. Ouvertura h kantati „Štiri dobe človeške starosti“. Svira c. k. vojaška godba. 2. Henerych. „Poziv k petju“. Poje moški zbor čitalnice. 3. Mendelsohn. „G-moll koncert“ za glasovir in orchester. Svira gospodična M. Hohn-ova in c. k. vojaška godba. 4. Förster. „Samo“. Poje moški zbor čitalnice. 5. Verdi. Duet za sopran in bariton iz opere „Il Trovatore“. Pojeta gospodična pl. Neugebauerjeva in gosp. Noll. 6. Zajec. „Iztočna zora“. Veliki zbor s baritonsolo in orhestrom. Pojo g. Valenta in moški zbor čitalnice s spremljevanjem c. k. vojaške godbe. — II. del. Žive podobe: 1. Romeo in Julija. Julija se zbudi v rakvi. 2. Rafael pred svojo zadnjo podobo. (Po sliki

Janeza Šubica). 3. Čudovitna rešitev pred Turki na Slévi. 4. Avstrija s svojimi narodi. — Godba c. k. peš-polka Sachsen-Meiningen, slavni zbor narodne čitalnice, gospodični pl. Neugebauerjeva in Hohnova, gospodje J. Noll in Valenta blagovoljno sodelujejo z ozirom na blagi namen. — Vstopnice se dobivajo pri trgovcu gosp. Hugonu Turku na Starem trgu, v čitalnici in pri kasi. — Vstopnina 50 kr. — Za dijaké 30 kr. Otroci dajo po 25 kr. —

(Deželni šolski svet) je imel včeraj sejo, ki je celih pet ur trajala. Seja je morala biti važna, ker je celo deželni šolski svetnik Vrečko prišel k nji. Kaj se je obravnavalo, nam do zdaj še ni znano.

(Slovensko gledališče). Drevi se bo igrala „Edina hči“, vesela igra v 2 dejanjih, in opereta „Roža st. flourska“ v 1 dejanji.

(Porotna doba) je bila v Ljubljani zdaj kratka in ni obsegala nič kaj zanimivih obravnav; končana je bila že 9. t. m.

(Tatu so vjeli) v Ljubljani na Miklavževem sejmu, kjer je hotel neki ženi listnico z denarjem iz žepa izmakniti. Bil je to nek človek iz Oblok, ki je že pred nekimi dnevi po železnici peljajočemu se ljubljanskemu trgovcu R. zlato uro z verigo vred ukradel. Ure niso pri njem več našli, jo je bil že prodal.

(Gratulujemo! Dober tek!) „Tagblatt“ je v predzadnjem listu zapel slavno pesem dr. Razlagu, ker je v državnem zboru edini izmed Slovence zastopajočih poslancev tako govoril, kakor je bilo nemškim ustavovrcem všeč. Zvest svojemu izreku v deželnem zboru kranjskem: „vsak naj gleda sam, da svoje narodnosti ne zgubi“, je tudi na Dunaju povdarjal, da se Slovencem ni treba bati ponemčenja. Tako! Zakaj se nam ga ni treba bati? Menda po Razlagovih mislih ponemčenje Slovence ne bi bila nesreča, kajti postali bi potem Razlagu podobni. Sicer pa gratulujemo Razlagu zavoljo hvale „Tagblattove“ ter mu želimo, da mu dobro tekne. Kogar „Tagblatt“ hvali, o tem že vemo, kak tič je in kako poje. Nadejamo se, da bodo zdaj tudi Notranjci spregledali in spoznali, da Razlagu je treba nezaupnice.

(Velikega medveda), 3 cente 20 funtov težkega, so pripeljali včeraj v Ljubljano; vstreljen je bil pri Igu pod Ljubljano. Ravno tako so par dni prej ubili blizo Brezovice pod Ljubljano velikega volka, kterega so tudi v Ljubljano pripeljali. Ker se tudi iz Dolenjskega sliši, da je bilo tam več volkov vstreljenih, več se jih pa še klati po gozdih, je gotovo, da te škodljive zveri že davno ni bilo toliko po Kranjskem, ko letos.

Razne reči.

— Duhovske spremembe. V lavantinski škofiji: Župniki so postali č. gg.: Anton Žober pri sv. Martinu v Rožni dolini; Jože Vraz st. pri Materi Božji v Puščavi, in Jože Sever v Podgorji. — Č. g. Juri Galun je prestavljen za kaplana v št. Peter na Medvedovem selu. — Č. g. Miha Žumer je stopil v začasni pokoj. — Razpisane fare so; Sobota do 5. januarja, Razbor in št. Peter na Medvedovem selu do 13. januarja 1875. — Umrl je č. g. Miha Klenjšek, duhoven v pokoji, 14. novembra tega leta R. I. P.

— Dunajsko akademsko društvo „Slovenija“ napravi 12. t. m. Preširnu na čast veliko besedo s sledečim programom: 1. Slavnostni govor; g. Slanec. 2. B. Ipavie: Na Preširnovem domu; zbor. 3. Kolander: Pjesma bez rieči; igra na harmonium g. skla-

datelj. 4. Nedved: Popotnik; zbor. 5. Vieux temps: E-dur concert, I. odstavek za gosli s spremstvom glasovira; svirata g. Franjo in gdična Anica Krežma. 6. C. Mašek: Nezakonska mata, bariton-solo; brenčeči zbor vglasbila brata Moguliča. 7. Stritar: Preširnova oporoka; deklamuje g. A. Ferjančič. 8. Nedved: Želje, pesem z glasovirom; poje g. Edv. pl. Russ. 9. A. Förster: Ilustracija pesmi „Po jezeru“; igra na glasoviru g. Mir. Wenk. 10. Preradović: Djed i unuk; deklamuje g. H. Badalič. 11. Zajc: Večer na Savi; zbor. 12. D. Jenko: Strunam; četverspev. 13. Beethoven: arrang. Krug: Adagio iz septeta op. 20; igra na harmonium g. V. Kolander. 14. Nedved: Slovenska dežela; zbor. 15. Kolander: Prognanik; četverspev. 16. Zajc: V boj; zbor. — Začetek ob 1/2 uri. — Pevovodja: g. Fr. Gross. Harmonium od g. Petra Titz-a, glasovir od g. Frid. Ehrbahr-a, c. k. dvorskih fabrikantov.

— Porotna sodnija v Novem mestu je včeraj g. fajmoštra Lesjaka iz Sodražice obsodila zaradi neke pridige na 3 mesece v zapor.

— Štajerska vinotrska družba. Opravilni svet te družbe vabi delničarje v izredno skupščino v Mariboru dne 27. dec. Na dnevnem redu je med drugim, ali naj družba razpade ali se spremeni v drugo družbo.

— Požar. Iz Šent-Jurja pod Rifnikom se poroča: V noči od 8. do 9. dec. je zgorela pristava župnijska s krmo, steljo in težkimi vozovi vred. Živina je rešena. — Ob pol dveh po polnoči nas zbudi zvon iz spanja, pa ni več mogoče braniti: prostrano poslopje je že gorelo na vseh straneh. Sreča velika, da ni vetra bilo, sicer bi bil ves trg v nevarnosti. Kako da je požar nastal, se ne vé. — Drugi dan se podajo č. g. župnik Hašnik z g. kaplanom, z g. Ripšlom, Kartinom in še z dvema možema v hleve pogledati. Vse je brez škode. Komaj pa stopijo iz velikega hleva za goveje živino, se udere teški zidani obok na tla. Le nekaj trenutkov poprej, in vsi bi bili pokopani!

„Slo. Gosp.“

— Živinska kuga se bliža, kakor se nam poroča, iz Istrije, kjer strašno razsaja, zdaj že Notranjski. Treba ostrega postopanja in stroge zaprtije, ker se v Istriji ne stori, kar bi se moralo, da se ta pošast ne širi dalje.

— Volk ali pes? Iz novomeške okolice 10. dec. Sledeče poročam, kakor mi je bilo povedano. V sredo popoldne pripelje lovec iz T. novomeškemu okrajnemu glavarstvu mladega volka, katerega je prejšnji večer vstrelil. Eni so trdili, da ni volk, ampak pes, drugi da je volk. Konečno dajo volka lovcu nazaj in mu obljubijo, da bo postavno talijo dobil. Konjoderec iz T. pa videvši žival, pravi, da je pes, katerega tudi odnese. Oglasil se je neki tudi že gospodar vstreljenega psa, lovcu se grozeč, da ga bo tožil. Lovec mora gotovo žalosten biti, kajti ni šla le talija po vodi, razun drugih stroškov zapili so tudi nekaj goldinarjev na „volkovo kožo.“ V T. se je bilo zbralo več lovecev, ki so vsi trdili, da je volk, katerega so ozaljšanega, med mnogim streljanjem, po vasi prepeljevali. Če je vendar le pes, lahko bomo za naprej rekli, mesto: piti na „medvedovo kožo“, piti na „volkovo kožo.“

— Utonil je v Savi blizu Litije človek, ki se je peljal z barigljami po vino. Sava je bila zadnje dni zelo narastla in ker je vsled tega tudi na moč dereča, so pretrgali valovi vezila barigelj tako, da so se razvezala in mož je zginil v valovih.

ladije, Marino Franič, odpelje se s svojo ladijo, na kateri je bilo okoli 38 oseb, večidel delavcev na dalmatinski železnici, v luko v Spletu. Veter je bil pač nasproten, pa ne zelo hud; vendar je prosilo nekaj delavcev vodjo, da bi jih zopet na suho peljal, ker se jim je vožnja zdela nevarna; pa vodjo se morje ni zdelo nevarno, in tako so jadrili dalje. Ko je pa ladija dospela do ovinka „veliki rat,“ buti veter v njo, da se kar prekucne, in vsi ljudje, kar jih je bilo na nji, se zvrnejo v morje, kjer se jamejo z valovi boriti za življenje svoje. To videti hiti več ladij iz Viturija in Kambije na pomoč; toda rešiti so mogle le 13 oseb, med njimi tudi vodjo Franiča, 25 jih je pa v morji vtonilo.

— Nadvojvoda Rudolf. Pisatelj česki in tajnik pri ministerstvu, dr. Hermenegild Jireček, brat bivšega ministra, je dobil nalog od cesarja, da podučuje cesarjeviča v českem jeziku.

Eksekutivne dražbe.

17. dec. 3. Dobran-ovo iz Brega (1190 gl.), — 3. Jan. Rupar-jevo (2340 gl.), obe v Vel. Lašičah. — 3. Fr. Mohorčič-ovo iz Senožec (5610 gl.) v Senožecah. — 2. Jan. Mandel-ovo iz Zagorja (230 gl.) v Kranju. — 2. Jož. Selan-ovo iz Rov pri Slivni (2297 gl.) v Litiji. — 1. Jože Umek-ovo iz Zgornje vasi (3932 gl.) v Mokronogu.

18. dec. 3. And. Benčič-ovo iz Spod. Semona v Bistrici. — 3. Eduard Kane-ovo iz Rakeka v Planini. — 3. Jan. Boštjančič-ovo iz Slavine v Postojni. — 3. Jak. Derganč-ovo iz Metlike (1940 gl.), — Mat. Urh-ovo iz Metlike (1035 gl.), obe v Metliki. — 2. Miha Gašperlin-ovo iz Poženika (3688 gl.) v Kranju. — 2. Mat. Spreitzer-jevo iz Blatnika v Metliki. — 2. Jan. Gerl-ovo iz Tomina (1450 gl.), — 1. Gregor Barbiš-ovo iz Poštenjska (2890 gl.), obe v Bistrici. — 1. Andrej Udove-ovo iz Rakeka (1047 gl.) v Planini. — 1. Franc Skodela vo iz Budanj (1555 gl.) v Vipavi.

19. dec. Jan. Tekavč-ovo iz Gradeka (621 gl.) v Vel. Lašičah. — 3. Anđ. Luša-vo iz Spod. vasi (1443 gl.) v Senožecah. — 3. Marko Krašove-ovo iz Rosalnice (513 gl.), — 3. Jan. Derganč-ovo iz Krvavče gore (1091 gl.), obe v Metliki. — 2. Jak. Želovin-ovo iz Gorič (150 gl.), — 1. Fr. Sturm-ovo iz Senožec (1537 gl.), — 2. Jak. Kaluša-vo iz Senožec (800 gl.), — 2. Jan. Povk-ovo iz Senožec (670 gl.), vse v Senožecah. — 2. Urban Pfeifer-jevo iz Huj (3552 gl.), — 1. And. Perne-tovo iz Taborja (1608 gl.), obe v Kranju.

Jurij Dornik-ova zaloga olja v Trstu.

Pošilja se s poštnim povzetjem (Postnachnahme), s plačano colnino, vožnino (poštnino), posodo in vsemi drugimi stroški, do vsake postaje avstrijsko-ogrske monarhije, od 25 funtov dalje. — Zapisniki cene se dobé zastonj in franko. (4—45)

Podpisani priporoča p. i. občinstvu, zlasti visokočastiti duhovčini svojo zalogo voščenih sveč in voščenih svečkov (Wachsstöckel)

ter si bode prizadeval postreči z dobrim blagom in najnižjo ceno. Naročila iz vnanjih krajev se hitro in po volji gospodov naročnikov izvršujejo.

Oroslav Dolencec,
svečar v Ljubljani

(64—3) v glediščinih ulicah hš. št. 40.

Telegrafične denarne cene

10. decembra.

Papirna renta 69.60. — Srebrna renta 74.90. — 1860letno državno posojilo 109.70. — Bankine akcije 996 — Kreditne akcije 238.50. — London: 110.55. — Srebro 105.70. — Ces. kr. cekini —.—. — Napoleon 8.89 1/2.

Tržna cena preteklega tedna:

Mesta:	M e r n i k						
	Pšénice	Rži	Ječmena	Ovsa	Turšice	Ajde	Prosa
v Ljubljani	2.50	1.70	1.40	1.05	1.65	1.45	1.40
v Kranji	2.55	1.70	—	1.00	—	—	1.50
v Loki	2.60	1.70	—	1.00	—	1.50	1.50
v Novomestu	2.65	1.80	1.85	0.95	1.70	1.80	2.00
v Sodražici	2.80	—	1.65	1.00	1.90	—	1.60
v Mariboru	2.30	1.95	1.75	1.10	1.75	1.60	1.95
v Ptuj	2.15	1.70	1.50	0.90	1.25	1.18	1.50
v Celji	2.30	1.68	1.20	1.10	1.50	1.40	1.70
v Celovcu	2.31	2.13	1.60	1.00	1.35	—	—
v Trstu	2.64	—	1.92	—	1.94	—	—
v Zagrebu	2.00	1.60	1.35	—	1.50	—	—
v Sisku	—	—	—	—	—	—	—
v Varaždinu	2.05	1.60	1.25	0.95	1.20	1.00	1.00
na Dunaju	2.55	1.95	1.85	1.20	1.60	—	—
v Peštu	2.50	1.86	1.54	1.10	2.00	—	—
v Pragi	2.75	2.20	1.90	1.45	—	—	—
v Gradcu	2.10	2.00	—	1.35	1.45	—	—

Tržna cena:

Reči	v Ljubljani	v Novomestu	v Kranji	v Loki	v Sodražici	v Mariboru	v Celju	v Ptuj
Masla funt	0.53	0.50	—	0.50	0.50	—	—	—
Špeha „	0.44	—	—	—	0.36	0.38	0.40	0.38
Leče mernik	3.00	2.40	—	—	—	—	—	—
Krompirja „	1.20	1.15	—	1.00	1.00	1.05	1.00	0.80
Fižola „	2.80	2.40	—	—	2.20	—	—	—
Sena cent	1.25	1.20	1.40	1.25	—	1.80	1.20	2.00
Sem. detelja „	—	—	—	—	—	—	—	—
Prešiči cent	21.0	22.0	—	—	—	—	—	—
Govedinefant	0.29	0.26	—	—	—	0.28	0.28	0.30
Teletine „	0.26	0.30	—	—	—	0.32	0.30	0.32
Jaje za 10 kr.	2 1/2	4	—	5	4	—	—	—

Najlepši, najcenejši
iz železa vlti
spominjki
(monumenti),
krizi za altarje in veliki
krizi za pokopališča,

izgotovi eni z najstanovitnejšimi, najbolj finimi barvami, s pravim, najbolj finim zlatom krasno pozlačeni (kakor jih sicer nikjer ne znajo delati), so — kakor že čez 20 let — še vedno na zbir v velikanski množini in različnosti ter po najnižji že trdno določeni ceni, ravno tako tudi c. k. priv. z železa vltite podlage (stala — mesto kamenitih) edino le pri

C. M. Pobisch-u.
mešč. trgovcu z železjem in lastniku privilegije na Dunaji (Wien, Währingstrasse Nr. 7 in njegovi zalogi križev (auf der Schmeltz) nasproti vходу pokopališča

in se pošiljajo na vse kraje. Grobni napisi se izvršujejo čisto po želji p. n. naročevalcev ali z zlato pisavo ali pa z izbuknjeno vltimi in pozlačenimi črkami, kar najhitreje mogoče. Obrisi in zapisi cene se, ako jih kdo zahteva, brez odloga pošljejo.

(9—40)